UNIUNEA NAŢIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

CONSILIUL UNBR

HOTĂRÂREA nr. 712/28 martie 2013

În baza prevederilor art. 66 lit. f), g) şi s) din Legea nr. 51/1995, republicată, cu modificările şi completările ulterioare şi ale art. 312 alin. (1) lit. b) din Statutul profesiei de avocat, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 898/19 decembrie 2011,

Ţinând cont de propunerea Consiliului de Conducere a INPPA, conform art. 13 lit. d) din Statutul INPPA,

Consiliul Uniunii Naţionale a Barourilor din România, întrunit în şedinţa din ***28 martie 2013***

H O T Ă R Ă Ş T E :

Art. 1. – Se aprobă Planul de învăţământ al Institutului Naţional pentru Pregătirea şi Perfecţionarea Avocaţilor – INPPA, cuprins *în Anexa la prezenta hotărâre.*

Art. 2. – **(1)** Prezenta hotărâre va fi comunicată Institutului Naţional pentru Pregătirea şi Perfecţionarea Avocaţilor - INPPA şi barourilor şi se va afişa pe site-ul INPPA - www.inppa.ro

(2) Institutul Naţional pentru Pregătirea şi Perfecţionarea Avocaţilor - INPPA va proceda la transmiterea hotărârii către centrele teritoriale ale acestuia.

P R E Ş E D I N T E ,

Av. dr. Gheorghe FLOREA

Anexă la Hotărârea nr. 712/28 martie 2013 a Consiliului U.N.B.R.

PLANUL DE ÎNVĂŢĂMÂNT
al Institutului Naţional pentru Pregătirea şi Perfecţionarea Avocaţilor – INPPA

Pregătirea iniţială

Pentru aplicarea întocmai a dispoziţiilor art. 18 alin. (1) - (3), art. 20 alin. (1), art. 23 alin. (2) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea şi exercitarea profesiei de avocat, republicată în Monitorul Oficial nr. 98 din 07.02.2011,

Pentru respectarea întocmai a art. 64 alin (2) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea şi exercitarea profesiei de avocat şi aducerea la îndeplinire a hotărârilor Congresului avocaţilor privind perfecţionarea pregătirii profesionale a avocaţilor,

s-a procedat la elaborarea Proiectului *Planului de învăţământ al INPPA* - pentru anul 2012.

La elaborarea Planului de învăţământ s-au luat în considerare rezultatele activităţii desfăşurate în cadrul INPPA potrivit planurilor de învăţământ aplicate în anii anteriori, problemele ridicate de cursanţi şi de formele de exercitare a profesiei în care aceştia îşi desfăşoară activitatea, sesizările membrilor Consiliului de Conducere al Institutului, raţiuni de compatibilizare a pregătirii profesionale iniţiale a avocaţilor în cadrul INPPA cu pregătirea desfăşurată în cadrul Institutului Naţional al Magistraturii şi în alte instituţii de formare profesională ale profesiilor conexe sistemului judiciar (notari, executori judecătoreşti).

Obiective generale:
- aplicarea efectivă începând cu anul 2012 a dispoziţiilor art. 18 alin. (3) şi art. 23 alin. (2) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea şi exercitarea profesiei de avocat, prin conlucrarea cu facultăţile de drept agreate de Uniunea Naţională a Barourilor din România (UNBR) şi menţinerea posibilităţii ca în anul I de stagiu să se frecventeze cursuri de masterat - cu acordul avocatului îndrumător - la facultăţile de drept agreate de UNBR, formă de pregătire profesională iniţială prin aprofundare teoretică a unor domenii de specialitate, recunoscută în profesie.
- extinderea pregătirii profesionale iniţiale şi la anul I de stagiu, prin elemente de cunoaştere a eticii şi organizării profesiei de avocat, precum şi discipline care aduc informaţii utile sau dezvoltă abilităţi necesare profesiei (organizarea instanţelor şi parchetelor; argumentare juridică; metodologia actului juridic şi judiciar);

- reducerea în ansamblu a timpului efectiv petrecut de cursanţi la sediul INPPA, aceasta contribuind la o mai bună valorificare a timpului acestora în folosul formelor de exercitare a profesiei în care îşi desfăşoară activitatea;

- schimbarea metodei de pregătire profesională iniţială: înlocuirea cursurilor şi atelierelor care tind să epuizeze informaţiile prin prelegeri şi dezbateri, cu activităţile tutoriale în care formatorul INPPA trasează numai liniile principale ale pregătirii, informează asupra noutăţilor în materie, răspunde la unele probleme ridicate de cursanţi sau prezintă un caz practic din care

cursanţii să înţeleagă metoda utilizată pentru rezolvarea acestuia precum şi modul în care trebuie să efectueze lucrările profesionale;

- crearea instituţiei *formatorilor ce desfăşoară activităţi tutoriale în cadrul INPPA* şi cea a *Caietului de lucrări profesionale*, formă de materializare a pregătirii care va reflecta activitatea individuală a stagiarului şi care va asigura legătura dintre pregătirea din INPPA şi cea din cadrul formei de exercitare a profesiei în care îşi desfăşoară activitatea stagiarul, prin conlucrare cu tutorele INPPA.

Obiective speciale:

- Familiarizarea stagiarilor de anul I cu aspectele de *etică şi organizare profesională* şi dobândirea unor cunoştinţe sau formarea unor aptitudini necesare în exerciţiul profesiei şi care nu fac obiectul programelor universitare (*organizarea instanţelor şi parchetelor; tehnici de argumentare judiciară; metodologia actului juridic şi judiciar*):

a. însuşirea cunoştinţelor despre etica şi organizarea profesiei de avocat.
Modulul este necesar datorită:

- ponderii relativ mici pe care pregătirea universitară în domeniul juridic o rezervă acestei discipline;
- faptului că avocatul stagiar trebuie să cunoască mai întâi de toate drepturile şi obligaţiile pe care le are în interiorul profesiei, aspectele de etică profesională, funcţionarea asistenţei judiciare, competenţele structurilor instituţionale ale profesiei de avocat.

b. cunoaşterea unor aspecte de organizare a instanţelor şi parchetelor.
Modulul este necesar datorită:

- ponderii relative mici pe care pregătirea universitară în domeniul juridic o rezervă acestei discipline;
- activitatea avocatului stagiar presupune de multe ori contactul cu compartimentele auxiliare ale instanţelor şi parchetelor, ale căror competenţe sunt prevăzute în regulamentele de ordine interioară;
- cunoaşterea regulamentelor de organizare a instanţelor şi parchetelor asigură o înţelegere a circuitului dosarelor şi altor actele în cadrul acestora, formând aptitudini specifice activităţii din perioada stagiaturii;
- regulamentele de ordine interioară ale instanţelor şi parchetelor cuprind în multe cazuri veritabile norme de procedură în legătură cu sesizarea instanţelor, activitatea premergătoare primului termen de judecată, continuitatea completelor de judecată etc.

c. îndrumarea în dobândirea unor tehnici de argumentare judiciară.
Modulul este necesar deoarece:

- în cadrul facultăţilor de drept programa nu implică o disciplină care să îndrume din punct de vedere ştiinţific tehnica de argumentare judiciară. În mod tradiţional în ultimii ani, însuşirea aptitudinilor de argumentare judiciară s-a realizat prin mijloace empirice, prin urmărirea de către stagiari a activităţii maeştrilor. Desigur, analizarea de către stagiar a activităţii maestrului său rămâne principala formă de însuşire a aptitudinilor în domeniul argumentării juridice, dar este momentul ca avocaţii cu experienţă să împărtăşească aceste tehnici şi în cadrul formelor de pregătire iniţială instituţionalizată.

d. metodologia actului juridic şi judiciar.
Modulul este necesar deoarece:

- programele universitare îşi propun, cum este şi normal, pregătirea sub aspectul substanţei dreptului iar nu şi sub aspectul redactării de acte cu conţinut juridic; universităţile oferă vocaţii generale; tehnica redactării actelor cu conţinut juridic ori judiciar este în mod tradiţional apanajul formelor de pregătire profesională, potrivit cerinţelor fiecărei profesii juridice.

e. Activitatea INPPA se desfăşoară prin activităţi tutoriale desfăşurate în cadrul INPPA, conform programului de realizare a fiecărui modul de pregătire.
În perioada în care nu sunt planificate activităţi tutoriale cursanţii vor efectua lucrările profesionale şi îşi vor desfăşura activitatea obişnuită în cadrul formelor de exercitare a profesiei.

În această perioadă cursanţii vor putea consulta formatorii ce se ocupa de activitatea tutorială. În acest scop se vor organiza grupuri on-line sub coordonarea unui secretar desemnat de conducerea INPPA. Întrebările ridicate de cursanţi vor putea primi răspuns calificat din partea formatorilor în limitele programei şi interesului rezolvării lucrărilor profesionale.

Fiecare din temele de pregătire se vor concretiza în lucrări întocmite de cursanţi sub îndrumarea avocaţilor îndrumători, care vor alcătui Caietul de lucrări profesionale (individual).

La data stabilită de conducerea INPPA cursanţii vor preda Caietele de lucrări profesionale, atestate de avocaţii îndrumători.

TEMATICA PREGĂTIRII PROFESIONALE:

Activitatea se va desfăşura în ateliere practic-aplicative (grupe de maxim 50 de cursanţi).

Fiecare temă va fi dezbătută pe baza unor cazuri practice din exercitarea profesiei de avocat pe bază de discuţii libere în sistem de lucru practic-aplicativ, în ateliere.

Se vor evita prelegerile.

Formatorii vor pregăti şi vor coordona dezbaterea cunoştinţelor teoretice şi vor îndruma desfăşurarea activităţilor practic-aplicative în legătură cu cel puţin 10 cazuri practice pentru fiecare temă abordată.
Această cazuistică va constitui baza pregătirii individuale a cursanţilor în raport de informaţiile şi cunoştinţele transmise în cadrul atelierelor de lucru şi a îndrumărilor primite de la avocaţii îndrumători.

A. Modulul *"Însuşirea cunoştinţelor despre etica şi organizarea profesiei de avocat".*

Timpul alocat acestui modul este de 24 de ore şi se va desfăşura pe durata a cel mult 7 zile.

Teme de pregătire:

1. Principiile exercitării profesiei de avocat şi activitatea profesională a avocatului.
- principiul legalităţii;

- principiul libertăţii;
- principiul independenţei;
- principiul autonomiei şi descentralizării;
- principiul păstrării secretului profesional;
- consultaţii şi cereri cu caracter juridic;
- asistarea şi reprezentarea clienţilor;
- atestarea identităţii părţilor, a conţinutului şi a datei actelor prezentate spre autentificare;
- activităţi de mediere;
- activităţi fiduciare;
- activităţi de stabilire temporară a sediului unor societăţi comerciale.

2. Dreptul de exercitare a profesiei de avocat; formele de exercitare a profesiei de avocat; modalităţile de exercitare a profesiei.
- primirea în profesia de avocat;
- avocatul stagiar şi avocatul definitiv;
- demnitatea impusă de exercitarea profesiei de avocat;
- incompatibilităţi privind exercitarea profesiei de avocat;
- interdicţii privind exercitarea profesiei de avocat;
- tabloul anual al avocaţilor;
- transferul avocatului într-un alt barou;
- suspendarea calităţii de avocat;
- încetarea calităţii de avocat.
- cabinetul individual;
- cabinetele asociate;
- societatea civilă profesională;
- societatea profesională cu răspundere limitată;
- publicitatea formelor de exercitare a profesiei de avocat.
- avocatul titular;
- avocatul asociat;
- avocatul colaborator;
- avocatul salarizat în interiorul profesiei.

3. Contractul de asistenţă juridică
- forma şi conţinutul contractului de asistenţă juridică;
- onorariile;
- efectele contractului de asistenţă juridică;
- executarea contractului de asistenţă juridică;
- încetarea contractului de asistenţă juridică.
- soluţionarea contestaţiilor şi reclamaţiilor privind onorariile;

4. Drepturile şi îndatoririle avocatului; relaţiile dintre avocaţi.
- sediul profesional;
- percheziţia avocatului;
- ascultarea şi înregistrarea convorbirilor telefonice ale avocatului;
- interceptarea şi înregistrarea corespondenţei cu caracter profesional;
- contactul dintre avocat şi client;
- asigurarea pentru răspundere profesională;

- participarea la activităţile hotărâte de consiliul baroului;
- substituirea;
- plata taxelor şi contribuţiilor datorate de avocat;
- ţinerea evidenţelor profesionale şi fiscale; forţa probantă a actelor întocmite de avocat pentru ţinerea evidenţelor profesionale şi pentru legitimarea faţă de terţi;
- recuperarea capacităţii de muncă a avocatului;
- recunoaşterea vechimii în profesia de avocat;
- infracţiuni săvârşite împotriva avocatului, soţului acestuia sau unei rude apropiate a sa; răspunderea penală a avocatului.
- confraternitatea şi respectul reciproc;
- concurenţa profesională.

5. Asistenţa judiciară
- cazurile şi condiţiile de acordare a asistenţei judiciare;
- asistenţa extrajudiciară;
- organizarea activităţii de acordare a asistenţei judiciare şi extrajudiciare (atribuţiile barourilor; departamentul de coordonare a asistenţei judiciare; serviciile de asistenţă judiciară; registrul de asistenţă judiciară; remunerarea activităţii de asistenţă judiciară şi extrajudiciară).

6. Răspunderea disciplinară a avocaţilor
- competenţă;
- instanţele disciplinare;
- reguli de procedură;
- sancţiunile disciplinare.

7. Asigurările sociale ale avocaţilor
- principiile sistemului asigurărilor sociale ale avocaţilor;
- apartenenţa la sistemul asigurărilor sociale ale avocaţilor;
- contribuţia la fondul sistemului de asigurări sociale al avocaţilor;
- categoriile de pensii la care au dreptul avocaţii;
- alte drepturi de asigurări sociale în afara pensiilor;
- Casa de Asigurări a Avocaţilor.

8. Exercitarea în România a profesiei de avocat de către avocaţii din statele membre ale Uniunii Europene, ale Spaţiului Economic European şi din Confederaţia Elveţiană. Exercitarea profesiei de avocat de către avocatul român în statele membre ale Uniunii Europene, ale Spaţiului Economic European şi în Confederaţia Elveţiană:
- principii şi valori comune;
- exercitarea cu caracter permanent a profesiei în România de către avocaţii care au obţinut calificarea profesională în unul dintre statele membre ale Uniunii Europene, ale Spaţiului Economic European şi în Confederaţia Elveţiană;
- exercitarea în România, cu titlu ocazional (prin prestarea de servicii), a profesiei de către avocaţii provenind din statele membre ale Uniunii Europene, ale Spaţiului Economic European şi în Confederaţia Elveţiană;
- exercitarea cu caracter permanent a profesiei de către avocatul român într-un stat membru al Uniunii Europene, al Spaţiului Economic European sau în Confederaţia Elveţiană sub titlul profesional din statul membru de origine (titlul profesional dobândit în România);

- exercitarea cu caracter permanent a profesiei de către avocatul român într-un stat membru al Uniunii Europene, al Spaţiului Economic European sau în Confederaţia Elveţiană sub titlul profesional corespunzător profesiei de avocat din statul membru gazdă, împreună cu titlul profesional din ţara de origine (titlul profesional dobândit în România);
- exercitarea cu titlu ocazional a profesiei de către avocatul român într-un alt stat membru al Uniunii Europene şi al Spaţiului Economic European decât statul membru de proveniență;
- colaborarea între autorităţi prin intermediul sistemului de informare în cadrul pieţei interne.

B. Modulul *"Aspecte practice privind organizarea şi activitatea instanţelor judecătoreşti şi a parchetelor, a birourilor notariale şi a executorilor judecătoreşti"*

Timpul alocat acestui modul este de 10 ore şi se va desfăşura pe durata a cel mult 3 zile.

Teme de pregătire:

1. Activitatea compartimentelor auxiliare ale instanţelor judecătoreşti:
- Grefă;
- Arhivă şi registratură;
- Repartizarea aleatorie a cauzelor prin aplicaţia ECRIS;
- Biroul de informare şi relaţii publice.

2. Evidenţa activităţii instanţei.

3. Desfăşurarea activităţii administrative-judiciare a instanţelor:
- Raporturile de serviciu cu publicul;
- Activitatea premergătoare şedinţei de judecată şi de rezolvare a lucrărilor cu caracter administrativ;
- Activitatea ulterioară încheierii dezbaterilor;
- Înregistrarea cererilor de apel sau de recurs şi înaintarea dosarelor la instanţa de apel sau recurs;
- Circuitul dosarelor restituite de instanţele de apel sau de recurs;
- Punerea în executare a hotărârilor;
- Eliberarea certificatelor şi a copiilor de pe acte; Restituirea înscrisurilor originale
- Gestionarea corpurilor delicte şi a valorilor.

4. Compartimentele auxiliare ale parchetelor:
- Mijloacele folosite de unităţile Ministerului Public pentru evidenţa lucrărilor;
- Registre şi condici;
- Formulare statistice;
- Atribuţiile personalului auxiliar de specialitate;
- Constituirea compartimentelor auxiliare;
- Organizarea şi funcţionarea compartimentelor de informare şi relaţii publice din Ministerul Public;
- Compartimentele de grefă, registratură şi arhivă;
- Organizarea şi atribuţiile personalului auxiliar;
- Atribuţiile grefierilor şefi cabinet;
- Atribuţiile grefierilor şefi şi ale grefierilor şefi serviciu;
- Atribuţiile grefierilor şi ale grefierilor – dactilografi;

- Primirea, înregistrarea şi circuitul lucrărilor.

Bibliografie:
- Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 privind statutul judecătorilor şi procurorilor, cu modificările şi completările ulterioare;
- Legea nr. 304 din 28 iunie 2004 privind organizarea judiciară, cu modificările şi completările ulterioare;
- Regulamentul de ordine interioară al instanţelor judecătoreşti (adoptat prin Hotărârea C.S.M. nr. 387/22.09.2005, publicată în Monitorul Oficial Partea I, nr. 958/28.10.2005), cu modificările şi completările ulterioare;
- Regulamentul de ordine interioară a parchetelor;
- Codul deontologic al magistraţilor (adoptat prin Hotărârea C.S.M. nr. 328/24.08.2005, publicată în Monitorul Oficial Partea I, nr. 815/8.09.2005).

5. Activitatea notarilor publici şi a executorilor judecătoreşti.

C. Modulul *"Tehnici de argumentare judiciară. Pregătirea şi elaborarea consultanţei juridice scrise"*

Timpul alocat acestui modul este de 10 de ore şi se va desfăşura pe durata a cel mult 3 zile.
Teme de pregătire:

1. Tipologia argumentelor judiciare;
2. Fazele construcţiei argumentării judiciare: obiectivul; analizarea dosarului; sinteza argumentativă (calificarea şi interpretarea faptelor şi normelor).
3. Dispunerea argumentării judiciare.
4. Rolul elocuţiunii în argumentarea judiciară.
5. Tehnici de pregătire şi elaborare a consultanţei juridice scrise.

Tutorii-formatori vor prezenta cazuri practice, cu exemplificarea aplicării regulilor de argumentare judiciară în cazul respectiv; se va evidenţia rolul jucat de aplicarea unei anumite reguli de argumentare juridică în speţa relevantă, astfel încât cursantul să înţeleagă că abordarea de o manieră neştiinţifică a speţei ar fi putut conduce la alte rezultate judiciare.
Aceeaşi metodologie va fi adaptată pentru pregătirea şi elaborarea consultaţiilor juridice scrise.

D. Modulul *"Metodologia actului juridic şi judiciar"*

Timpul alocat acestui modul este de 15 de ore şi se va desfăşura pe durata a cel mult 5 zile.

Teme de pregătire:

1. Redactarea unei cereri de chemare în judecată.
Se vor avea în vedere şi cereri de chemare în judecată în proceduri de **drept comun** (*revendicări, grăniţuiri, pretenţii, obligaţii de a face, anularea, declararea nulităţii, rezoluţiunea sau rezilierea unor acte*), dar şi cele formulate în cadrul unor **proceduri speciale** (*ordonanţa preşedinţială, măsuri asigurătorii, divorţ şi alte cereri în materia raporturilor de familie, evacuarea, punere sub interdicţie, declararea morţii, partajul judiciar, somaţia de plată, refacerea înscrisurilor pierdute, înscrierea drepturilor dobândite prin uzucapiune*).

2. Redactarea unei cereri prin care se solicită încuviinţarea unor probe.

3. Redactarea altor cereri privind procesul civil sau penal (ex: formularea unei plângeri prealabile).

4. Redactarea unui contract.

5. Corespondenţa dintre avocaţi sau dintre avocaţi şi client.

Formatorii vor pune accentul pe metoda de redactare a actelor. Nu se va insista asupra fondului problemelor pe care le ridică diversele cereri sau acte juridice. Esenţial este ca avocaţii stagiari să dobândească cunoştinţe cu privire la operaţiunile tehnice specifice redactării actelor, formele standardizate utilizate în practica judiciară sau în cea a avocaturii de afaceri.

ANUL II DE STAGIU

Obiective speciale:

- asigurarea unui standard de competenţe generale în **domeniile fundamentale ale dreptului** prin: cunoaşterea noutăţilor legislative în domeniile ce fac obiectul tematicii; cunoaşterea **practicii judiciare** în domeniile relevante; **perfecţionarea tehnicilor de redactare** a actelor juridice şi judiciare; dezvoltarea gândirii juridice specifice activităţii de avocat.
- asigurarea unui standard de competenţe în domeniul **dreptului European** prin informarea asupra: structurii instituţiilor europene şi competenţelor acestora, jurisprudenţei CEDO, jurisprudenţei CJUE şi dreptului European al muncii.

Mijloace de realizare a obiectivelor:

- înlăturarea diferenţierii formelor de pregătire în *cursuri* şi *ateliere*: toate întâlnirile formatorilor INPPA cu stagiarii de anul II vor avea caracterul unor *activităţi tutoriale* care vor îmbina expunerea unor probleme de drept sau informaţii juridice cu discutarea unor cazuri practice. Activităţile tutoriale nu au rolul de a crea bagajul de cunoştinţe juridice necesar stagiarilor de anul II ci numai să îndrume pregătirea acestora şi să creeze modele de rezolvare a unor situaţii cu conţinut juridic (ex: *expunerea unui caz de practică judiciară care este relevant prin greşelile sau abilităţile pe care le-au dovedit instanţa sau avocaţii, modul în care au funcţionat în speţă anumite instituţii de drept; importanţa inserării în cadrul unui contract a anumitor clauze şi impactul acestora în perioada de executare a contractului; identificarea posibilelor cauze de evicţiune în perioada de analizare a încheierii unui contract de vânzare – cumpărare* etc.).
- grupele de lucru nu vor depăşi 30 de cursanţi;
- formatorii INPPA vor avea asupra cursanţilor o activitate de îndrumare tutorială, indicând elementele de studiu, noutăţile în materie şi lucrările ce trebuie să le întocmească;
- accentul pregătirii cade asupra **studiului individual**, formatorii INPPA stabilind numai **direcţiile de studiu, bibliografia relevantă şi temele de lucru**; întreaga activitate de lucru a stagiarilor de anul II se va evidenţia în caietul de lucrări profesionale.

- *Caietul de lucrări profesionale* devine principalul instrument de evidenţă a activităţii de pregătire iniţială a avocatului stagiar aflat în anul II de stagiu; caietul de lucrări profesionale va cuprinde temele indicate de către formatorii INPPA care asigură îndrumarea tutorială a cursanţilor în domeniile ce fac obiectul tematicii.
- Caietul de lucrări profesionale va fi semnat de avocatul îndrumător, va fi predat INPPA înaintea sesiunii de examen şi va constitui baza problemelor ridicate în cadrul probei colocviale a examenului de absolvire.
- Perioada efectivă pe care cursanţii o vor petrece la INPPA se va diminua în mod semnificativ ca urmare a schimbării cursurilor şi atelierelor, care tindeau la epuizarea tematicii prin prelegeri şi dezbateri, cu activităţile tutoriale, care presupun numai îndrumarea cursanţilor şi mai mult studiu individual. Proporţional, se va reduce perioada în care cursanţii vor fi nevoiţi să îşi diminueze activitatea în cadrul formelor de exercitare a profesiei. Avocaţii îndrumători vor fi mai implicaţi în pregătirea profesională iniţială a avocaţilor stagiari deoarece vor urmări lucrările profesionale ale acestora şi semnează caietul de lucrări profesionale.
- Reducerea numărului de ore în care este necesară prezenţa cursanţilor va fi dublată de o severă sancţionare a absenţelor, aspect ce trebuie înţeles şi de formele de exercitare a profesiei din care fac parte stagiarii.

Structura anului II de stagiu:

Anul II de pregătire profesională iniţială va debuta în luna martie şi se va termina prin susţinerea examenului de absolvire în noiembrie – decembrie, acelaşi an.

Anul II de pregătire profesională cuprinde 3 MODULE, având în total 90 de ore de pregătire tutorială şi o perioadă de pregătire a lucrărilor profesionale:

A. Modulul "*Drept civil şi procesual civil*"

Modalităţile în care vor discutate temele de pregătire: prezentarea unor cazuri practice, care vor dezvolta probleme ridicate de diferitele puncte din tematică. Cazurile prezentate nu pot epuiza tematica, dar vor constitui modele de rezolvarea a lucrărilor profesionale de către cursanţi.

Lucrările profesionale vor fi cele care vor asigura parcurgea problemelor din tematică. În acest scop, formatorii care asigură activitatea tutorială vor indica cursanţilor temele de lucru: câte 10 lucrări profesionale din cadrul tematicii pentru drept civil şi drept procesual civil. Lucrările profesionale vor urmări redactarea unor acte specifice activităţii de avocat: concluzii scrise, note de probatorii, căi de atac, opinii juridice, redactare de contracte etc. Lucrările profesionale se vor redacta în caietul de lucrări profesionale.

Se vor avea în vedere Noul Cod civil şi actualul Cod de procedură civilă.

Modulul va cuprinde 30 de ore de activităţi tutoriale, pe durata a cel mult 7 zile.

***Teme de pregătire**:*

<u>Drept Civil</u>

1 Despre persoane

1.1 Persoana fizică – capacitatea civilă, ocrotirea persoanei fizice (tutela, curatela)

1.2 Persoana juridică – capacitatea civilă a persoanei juridice

1.3 Apărarea drepturilor nepatrimoniale

2 Despre familie

2.1 Căsătoria

2.1.1 Logodna

2.1.2 Nulitatea absolută/relativă a căsătoriei

2.1.3 Desfacerea căsătoriei; cazurile de divorţ; efectele divorţului

2.1.4 Regimurile matrimoniale. Regimul comunităţii legale. Regimul comunităţii convenţionale. Regimul separaţiei de bunuri. Modificarea/încetarea regimului matrimonial

2.2 Rudenia

2.2.1 Filiaţia

2.2.2 Acţiuni privind filiaţia

2.3 Autoritatea părintească

2.3.1 Drepturile şi îndatoririle părinteşti – inclusiv obligaţia de întreţinere

2.3.2 Exercitarea autorităţii părinteşti

3 Proprietatea

3.1 Clasificarea bunurilor

3.2 Drepturile reale

3.3 Apărarea dreptului de proprietate privată: acţiunea în revendicare (inclusiv în cazul proprietăţii comune), acţiunea negatorie, acţiunea confesorie

3.4 Regimul juridic al imobilelor preluate abuziv in perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989

3.4.1 Evoluţia cadrului legislativ privind măsurile cu caracter reparator (în principal, Decretul-lege nr. 42/1990 privind unele măsuri pentru stimularea ţărănimii; Legea Fondului funciar nr. 18/1991 cu modificările şi completările ulterioare; Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situatiei juridice a unor imobile cu destinatia de locuinte trecute in proprietatea statului, cu modificările şi completările ulterioare; OUG nr. 40/1999 privind protectia chiriaşilor şi stabilirea chiriei pentru spatiile cu destinatia de locuintă; Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate in mod abuziv in perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, cu modificările şi completările ulterioare, Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietăţii şi justiţiei, precum şi unele măsuri adiacente)

3.4.2 Evoluţia jurisprudenţei instanţelor naţionale – (inclusiv Hotărârea din 2 februarie 1995, pronunţată de Curtea Supremă de Justiţie – secţiile Unite, Decizia nr. 33/2008, RIL - ICCJ);

3.4.3 Jurisprudenta Curtii Europene a Drepturilor Omului in această materie

3.5 Accesiunea imobiliară artificială

3.6 Dezmembrămintele dreptului de proprietate: superficia, uzufructul, uzul şi abitaţia, servituţile

3.7 Posesia:

3.7.1 Viciile posesiei

3.7.2 Efectele posesiei: uzucapiunea imobiliară; dobândirea proprietăţii mobiliare prin posesia de bună-credinţă; dobândirea fructelor prin posesia de bună-credinţă;

3.7.3 Acţiunile posesorii

3.8 Cartea funciară

3.8.1 Înscrierea drepturilor tabulare (efecte, condiţii, renunţarea la dreptul de proprietate, data producerii efectelor înscrierilor, conflictul dintre terţi, persoanele împotriva cărora se poate face înscrierea, acţiunea în prestaţie tabulară, actele sau faptele care pot fi notate în cartea funciară, dispoziţii tranzitorii – Legea 71/2011).

4 Contractul

4.1 Categorii de contracte

4.2 Încheierea contractului – momentul şi locul, oferta şi acceptarea, clauze externe, clauze standard, clauze neuzuale

4.3 Condiţiile esenţiale pentru validitatea contractului: capacitatea de a contracta, consimţământul, obiectul, cauza;

4.3.1 Viciile de consimţământ: eroare, dol, violenţă, leziune

4.3.2 Forma contractului - principiul consensualismului; forma ceruta ad validitatem; corelatia dintre forma “solemnă” şi forma “autentică”; forma cerută ad probationem - aplicatii practice; forma cerută pentru opozabilitate. fată de terti)

4.3.3 Nulitatea contractului - cauze, efecte (restituirea prestaţiilor/excepţii), validarea contractului

4.3.4 Efectele contractului: între părţi/faţă de terţi

4.4 Simulaţia

5 Contracte speciale

5.1 Contractul de vânzare

5.1.1 Obiectul vânzării

5.1.2 Obligaţiile părţilor

5.1.3 Pactul de opţiune privind contractual de vânzare şi promisiunea de vânzare

5.1.4 Garanţia contra evicţiunii şi viciilor

5.1.5 Dreptul de preemţiune

5.1.6 Reguli special aplicabile vânzării imobilelor;

5.1.7 Varietăţi de vânzare – vânzare cu plata preţului în rate şi rezerva proprietăţii; vânzarea cu opţiune de răscumpărare

5.2 Contractul de locaţiune

5.2.1 Obligaţiile părţilor

5.2.2 Sublocaţiunea şi cesiunea contractului de locaţiunr

5.2.3 Expirarea termenului – tacita relocaţiune

5.2.4 Reguli particulare în materia închirierii de locuinţe

5.3 Contractul de antrepriză pentru lucrări de construcţii

5.4 Contractul de mandat

6 Despre moştenire şi liberalităţi

6.1 Contractul de donaţie/dar manual – forma, efecte, principiul irevocabilităţii de gradul II, donaţiile între soţi

6.2 Condiţiile generale ale dreptului de a moşteni

6.3 Reprezentarea succesorală

6.4 Substituţiile fideicomisare

6.5 Testamentul – forme/revocare

6.6 Transmisiunea moştenirii – moştenitorii legali.acceptarea, renunţarea la moştenire

6.7 Petiţia de ereditate

6.8 Partajul succesoral şi raportul

7 Răspunderea civilă

7.1 Condiţiile răspunderii civile delictuale

7.1.1 Răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie

7.1.2 Răspunderea civilă delictuală pentru fapta altuia

7.1.3 Răspunderea civilă delictuală pentru prejudiciul cauzat de animale sau lucruri

7.1.4 Repararea prejudiciului în cazul răspunderii civile delictuale

7.1.5 Răspunderea contractuală

7.1.6 Cauze exoneratoare de răspundere civilă

8 Executarea obligaţiilor

8.1 Plata – subiectele plăţii, condiţii, dovada, imputaţia, punerea în întârziere a debitorului;

8.2 Executarea silită a obligaţiilor în natură/prin echivalent, punerea în întârziere a debitorului

8.3 Prejudiciul – evaluare, repararea integral, daunele moratoria, penalităţi, clauza penală/arvuna

8.4 Rezoluţiunea/rezilierea şi reducerea prestaţiilor, cauze justificate de neexecutarea a obligaţiilor contractuale

8.5 Mijloace de protective a drepturilor creditoruşui

8.5.1 Acţiunea oblică

8.5.2 Acţiunea revocatorie

9 Prescripţia extinctivă

9.1 Regim juridic. Termene

9.2 Cursul prescripţiei extinctive: începutul, suspendarea, întreruperea

9.3 Regimul juridic al termenelor de decădere

10 Garanţii reale şi garanţii personale

10.1 Ipoteca imobiliară – constituire, drepturile şi obligaţiile părţilor

10.2 Ipoteca mobiliară – constituire, drepturile şi obligaţiile părţilor

10.3 Fidejusiunea

II. Drept procesual civil

Actele de procedură din perspectiva activităţii avocatului

1. Cererea de chemare în judecată.

1.1. Clarificarea teoretică a diferenţelor dintre acţiunea civilă şi cererea de chemare în judecată. Consecinţele de ordin practic ale distincţiei.

1.2. Aspecte anterioare formulării cererii de chemare în judecată. Identificarea corectă de către avocat a obiectului acţiunii pe care intenţionează să o promoveze prin introducerea unei cereri de chemare în judecată. Consecinţele identificării obiectului acţiunii asupra unor condiţii formale interne sau externe cererii de chemare în judecată (obiectul cererii de chemare în judecată, existenţa unor proceduri prealabile, competenţa de judecată, taxa judiciară de timbru).

1.3. Condiţiile de formă ale cererii de chemare în judecată. Sancţiuni posibile în cazul încălcării condiţiilor ataşate formei cererii de chemare în judecată (indicarea incompletă a obiectului cererii, neindicarea părţii adverse, neindicarea sau indicarea greşită a temeiului de drept al cererii de chemare în judecată, neindicarea probelor ce susţin cererea, procura pentru exerciţiul dreptului de chemare în judecată, neindicarea domiciliului ales în vederea comunicării actelor de procedură în cazul formulării cererii de către o persoană cu domiciliul în străinătate, neplata taxei judiciare de timbru etc). Modalităţi de corijare a viciilor formei cererii de chemare în judecată.

1.4. Condiţii de formă în cazul anumitor cereri de chemare în judecată: în materie de divorţ; în materie de partaj; în contencios administrativ; în materie comercială; somaţii de plată; măsuri asigurătorii.

1.5. Reglementări comunitare cu privire la anumite cereri de chemare în judecată: Regulamentul CE nr. 861 din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă; Regulamentul CE nr. 1896 din 12 decembrie 2006 al Parlamentului European şi al Consiliului de instituire a unei proceduri europene de somaţie de plată.

2. Aspecte procedurale specifice cererilor de intervenţie şi de chemare a terţilor în procesul civil.

2.1. Aspecte comune şi aspecte diferite ale cererii de intervenţie faţă de cererea de chemare în judecată (obiectul, competenţa, taxa de timbru etc.).

2.2. Cererea de chemare în judecată a altor persoane. Tendinţe existente în practica instanţelor de a aplica această cerere unor situaţii improprii ei, în încercarea de eludare a dispoziţiilor art. 132 alin. 1 C. pr. civ.

2.3. Arătarea titularului dreptului. Probleme ridicate de refuzul reclamantului de a schimba pârâtul cu cel arătat ca titular al dreptului.

3. Specificul actelor de dispoziţie.

4. Aspecte procedurale specifice actelor de citare şi comunicare a actelor de procedură.

4.1. Vicii relative la citare şi comunicare – vicii privind forma şi vicii privind termenele.

4.2. Consecinţele nelegalei citări sau comunicări a actelor de procedură.
5. Condiţii de formă privind cererile de exercitare a căilor de atac.

Mijloace procesuale privind apărarea în procesul civil

1. Apărări de fond şi excepţii. Distincţii.
1.1. Regimul juridic diferit al excepţiilor şi al apărărilor de fond. Implicaţiile acestei distincţii în formularea de către avocat a actelor specifice apărării în procesul civil (momentul şi modalitatea de invocare, modalitatea în care instanţa este obligată să analizeze apărările de fond sau excepţiile invocate de părţi).
1.2. Regimul juridic al unor apărări de fond care, prin terminologia consacrată, induc ideea de excepţie: *exceptio mali processus*;
- excepţia de neexecutare a contractului;
- excepţia de nelegalitate a actului administrativ;
- excepţia de neconstituţionalitate etc.
1.3. Analizarea problemelor ridicate în practica judiciară de diferitele excepţii:
- excepţii privind condiţiile de exerciţiu ale acţiunii civile;
- excepţia puterii de lucru judecat şi puterea de lucru judecat ca efect al hotărârii judecătoreşti;
- excepţii privitoare la competenţa instanţei;
- excepţii privitoare la compunerea şi constituirea instanţei;
- excepţia de imunitate de jurisdicţie;
- excepţia abuzului de drept procesual.

2. Tehnici de adaptare a mijloacelor de apărare în cazul unor proceduri speciale:
- specificitatea apărărilor în cazul ordonanţei preşedinţiale;
- apărări specifice cererilor de somaţie de plată;
- apărări specifice proceselor de insolvenţă;
- apărări specifice procedurilor ce implică măsuri jurisdicţionale provizorii (măsuri asigurătorii, asigurare de dovezi, cereri de suspendare a executării hotărârilor judecătoreşti, cereri de suspendare a actelor administrative etc.);
- apărări specifice proceselor angajate în materia ieşirii din indiviziune, divorţului, contenciosului administrativ.

Probele în procesul civil

1. Propunerea probelor în vederea admiterii administrării acestora.
1.1. Termenul la care se pot propune probe în primă instanţă, în apel, în recurs, în revizuire.
1.2. Analizarea admisibilităţii probelor solicitate.
1.3. Justificarea pertinenţei şi concludenţei probelor solicitate.
1.4. Natura încheierii de admitere a probelor. Posibilitatea instanţei de a reveni motivat asupra probelor încuviinţate.
1.5. Procedura de asigurare a dovezilor.

2. Tehnici de administrare a probelor.
2.1. Administrarea probei prin înscrisuri. Verificarea de scripte şi procedura falsului, cercetarea falsului pe cale incidentală în cazul în care constatarea infracţiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală. Înscrisul şi începutul de dovadă scrisă – distincţii şi implicaţii sub aspectul probatoriului. Înscrisul electronic – valoare probatorie.

2.2. Tehnica administrării probei prin depoziţiile martorilor. Aspecte privind forţa juridică, aprecierea şi gradul de credibilitate al probei prin depoziţiile martorilor în contextul socio-cultural actual. Tipologia martorului; adaptarea întrebărilor faţă de tipologia martorului. Mărturii directe şi indirecte – relevanţă probatorie. Confruntarea martorilor.
2.3. Interogatoriul. Luarea interogatoriului în cazul persoanelor juridice. Luarea interogatoriului în cazul persoanelor cu domiciliul în străinătate. Consecinţele procesuale ale refuzului de a răspunde la interogatoriu sau neînfăţişării la luarea interogatoriului. Sancţiunea în cazul nedepunerii interogatoriului în vederea administrării acestuia, în termenul stabilit de instanţă. Forţa probantă a mărturisirii în formă calificată şi în formă complexă. Aprecierea instanţei asupra mărturisirii – situaţia proceselor simulate, situaţia eludării unor dispoziţii procedurale imperative prin mărturisire.
2.4. Expertiza. Expertiza judiciară şi extrajudiciară – forţa probatorie a expertizei extrajudiciare. Cazuri în care expertiza este obligatorie (expertiza psihiatrică în materia punerii sub interdicţie, expertiza preţuitoare a bunului gajat, expertiza pentru stabilirea raportului în natură în cazul unei societăţi comerciale cu răspundere limitată cu asociat unic şi altor cazuri în materia societăţilor comerciale, expertiza pentru stabilirea valorii imobilului pentru acordarea măsurilor reparatorii în echivalent conform Legii nr. 10/2001, în materie de expropriere) şi cazuri în care expertiza este considerată în jurisprudenţă ca fiind o probă indispensabilă (ex: stabilirea paternităţii sau tăgada paternităţii, acţiuni în grăniţuire etc.). Capacitatea instanţelor de a cenzura concluziile expertului desemnat şi pericolul transformării unor procese în aşa-zise *procese expectrale*. Rolul avocatului – prin conlucrarea cu expertul parte, de a genera acele argumente de ordin tehnic şi de a le prezenta într-o formă perceptibilă judecătorului, de natură să evidenţieze carenţele raportului de expertiză. Mijloace procedurale: obiecţiuni, lămuriri, cereri de refacere a raportului de expertiză, o nouă expertiză, completarea raportului de expertiză.

3. Particularităţi în administrarea probelor în cazul proceselor în care se aplică dispoziţiile speciale privind accelerarea judecăţilor în materia restituirii proprietăţilor funciare.

4. Particularităţi ale administrării probelor în procesele de partaj.

5. Aspecte privind administrarea probelor de către avocaţi.

Hotărârea judecătorească şi mijloacele procedurale de atacare a acesteia. Căile de atac

1. Hotărârea judecătorească. Cuprinsul acesteia. Aspecte jurisprudenţiale privind tipologia viciilor hotărârii judecătoreşti.

2. Determinarea corectă a căii de atac susceptibile a fi exercitată într-o cauză. Hotărâri susceptibile de apel – hotărâri susceptibile de recurs.
2.1. Probleme determinate de aplicarea art. 282/1 alin. 1 C. pr. civ. Litigii evaluabile în bani şi litigii al căror obiect nu este evaluabil în bani – examen al practicii judecătoreşti.
2.2. Probleme determinate de aplicarea art. 282/1 alin. 2 C. pr. civ. Înţelesul sintagmei de *„plângeri împotriva autorităţilor administraţiei publice cu activitate jurisdicţională şi a altor organe cu astfel de activitate”*.
2.3. Modalităţi în care legea desemnează faptul că o hotărâre judecătorească nu poate face obiectul apelului – analiza textelor legale incidente şi a jurisprudenţei.

2.4. Consecinţele practice ce le implică determinarea greşită a căii de atac de reformare susceptibile de a fi exercitată într-o cauză. Remedii posibile.
2.5. Recurs – Revizuire*. Plus petita* şi *minus petita.* Problema existenţei unor hotărâri potrivnice*.* Obiectul revizuirii. Determinarea corectă a hotărârilor susceptibile de a fi revizuite.
2.6. Recurs – Contestaţie în anulare de drept comun*.* Situaţia în care partea nu a fost legal citată la judecata unei cauze, hotărârea fiind recurabilă dar termenul de recurs curge de la pronunţare. Exemplu – hotărârea de constatare a perimării cererii de apel. Necompetenţa instanţei – compunerea greşită a instanţei. Distincţii. Necompetenţa – depăşirea atribuţiilor puterii judecătoreşti. Distincţii. Obiectul contestaţiei în anulare de drept comun şi condiţiile de admisibilitate ale acesteia.

3. Probleme ce le implică judecata în căile de atac.
3.1. Limitele judecăţii. Probleme generate de caracterul devolutiv al apelului. Problema formulării unor cereri noi în apel. Înţelesul expresiei *„cereri noi”*. Analiza motivelor de recurs prin prisma jurisprudenţei Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie. Noţiunea de „control de legalitate” şi reflectarea acesteia în jurisprudenţa instanţelor de recurs. Judecata cererilor de revizuire întemeiate pe art. 322 pct. 5 şi 7 C. pr. civ. – analiza jurisprudenţei. Calitatea procesuală în căile de atac. Situaţia atacării de către creditorul chirografar. Posibilitatea formulării cererilor de introducere în cauză a unor terţi în cadrul judecării cererii de revizuire.
3.2. Soluţiile pe care le poate adopta instanţa de apel şi instanţa de recurs. Situaţii când instanţa de apel dispune trimiterea cauzei pentru rejudecare la prima instanţă – examen al jurisprudenţei. Situaţii în care instanţa de apel anulează procedura urmată în faţa primei instanţe şi pronunţă o hotărâre definitivă. Cazuri ce impun casarea cu trimitere atunci când tribunalele sau curţile de apel judecă ca instanţe de recurs. Cazuri ce impun casarea cu reţinere la Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie. Efectele casării – limitele rejudecării în fond după casare şi regulile aplicabile acestei judecăţi.

Executarea silită

1. Titluri executorii – analiză asupra jurisprudenţei în legătură cu titlurile executorii (cambia şi biletul la ordin – necesitatea învestirii, contractul de credit bancar – necesitatea învestirii, contractul de asistenţă juridică încheiat înainte de intrarea în vigoare a legii ce îi atribuie calitatea de titlu executoriu – aspecte privind aplicarea în timp a legii, problema titlurilor executorii convenţionale etc.).

2. Aspecte privind activitatea avocaţială din perspectiva creditorului.
2.1. Redactarea şi înregistrarea cererii de executare silită. Determinarea organului de executare competent. Elementele de conţinut ale cererii. Înregistrarea cererii la executorul judecătoresc. Cheltuielile de executare.
2.2. Încheierea de încuviinţare a executării silite – situaţia utilizării concomitente a mai multor forme de executare silită în vederea realizării aceleiaşi creanţe (*o singură încheiere de încuviinţare?*).
2.3. Executarea obligaţiilor de *a face* sau *a nu face*.

3. Aspecte privind activitatea avocaţială din perspectiva debitorului.
3.1. Mijloace procedurale de sancţionare a nelegalităţii executării. Recursul împotriva încheierii de încuviinţare a executării silite. Contestaţia la executare. Mijloace de “temporizare” a

executării silite. Distincţie între cazurile de suspendare a executării. Invocarea beneficiului de discuţiune sau a altor mijloace cu efect de temporizare a executării.
3.2. Perimarea şi prescripţia executării silite, incidente ce conduc la încetarea executării.
3.3. Întoarcerea executării silite.

4. Particularităţile executării silite în cazul creanţelor bugetare.

B. Modulul "*Drept penal şi procesual penal*"

Modalităţile în care vor discutate temele: prezentarea unor cazuri practice, care vor dezvolta probleme ridicate de diferitele puncte din tematică. Cazurile prezentate nu pot epuiza tematica, dar vor constitui modele de rezolvare a lucrărilor profesionale de către cursanţi.

Lucrările profesionale vor fi cele care vor asigura parcurgea problemelor din tematică. În acest scop, formatorii care asigură activitatea tutorială vor indica cursanţilor temele de lucru: câte 10 lucrări profesionale din cadrul tematicii pentru drept penal şi drept procesual penal. Lucrările profesionale vor urmări redactarea unor acte specifice activităţii de avocat: concluzii scrise, note de probatorii, căi de atac, redactarea altor cereri specifice problemelor din tematică.

Se vor avea în vedere actualele Coduri penal şi de procedură penală.

Modulul va cuprinde 30 de ore de activităţi tutoriale, pe durata a cel mult 7 zile.

Teme de pregătire:

I. Drept penal.

1. Aplicarea legii penale în timp şi spaţiu
2. Infracţiunea (trăsături esenţiale, obiect, subiecţi, latură obiectivă, latură subiectivă)
3. Tentativa
4. Concursul de infracţiuni, recidiva şi pluralitatea intermediară
5. Unitatea infracţională (legală şi naturală)
6. Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei (art. 44-51 C. pen.)
7. Cauze speciale care înlătură caracterul penal al faptei
8. Individualizarea pedepselor (circumstanţele, suspendarea condiţionată a executării pedepsei, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere)
9. Cauzele care înlătură executarea pedepsei si consecintele condamnarii
10. Cauzele care înlătură răspunderea penală
11. Raspunderea penala a persoanei juridice
12. Infracţiunile contra persoanei (omuciderea, lovirea si vatamarea integritatii corporale sau a sanatatii)
13. Infracţiunile contra patrimoniului (furtul, talharia, gestiunea frauduloasa, inselaciunea, delapidarea, tainuirea).
14. Infracţiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul

15. Infracţiunile de fals

16. Infracţiunile prevăzute în O.U.G. nr. 195/2002

17. Infracţiunile prevăzute în Legea nr. 241/2005

18. Infracţiunile prevăzute în Legea nr. 656/2002

19. Infracţiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000

BIBLIOGRAFIE:

Doctrină

Tratate, cursuri, manuale, monografii, articole de specialitate care abordează temele respective.

Acte normative

Se vor studia actele normative în vigoare, care au legătură cu tematica.

Jurisprudenţă

Deciziile publicate în culegeri de decizii, în reviste de specialitate ori pe website-ul www.scj.ro sau, www.jurindex.ro sau în alte baze de date.

II. Drept procesual penal.

1. Acţiunile în procesul penal

a). Acţiunea penală;

b). Acţiunea civilă.

2. Competenţa

a). Competenţa după materie şi după calitatea persoanei, competenţa teritorială; competenţa personală;

b). Competenţa în caz de indivizibilitate şi conexitate;

c). Incompatibilitatea şi strămutarea.

3. Probele şi mijloacele de probă

a). Mijloacele de probă;

b). Cercetarea la faţa locului; reconstituirea ;comisia rogatorie; delegarea.

4. Măsurile preventive şi alte măsuri procesuale

a). Măsurile preventive;

b). Luarea măsurilor de ocrotire şi siguranţă;

c). Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor şi restabilirea situaţiei anterioare comiterii infracţiunii.

5. Acte procesuale şi procedurale comune

a). Asistenţa juridică şi reprezentarea;

b). Citarea; comunicarea actelor procedurale; mandatul de aducere; termenele în procesul penal; cheltuielile judiciare;

c). Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale şi înlăturarea unor omisiuni vădite;

d). Nulităţile; decăderea; inadmisibilitatea;

e). Amenda judiciară.

6. Urmărirea penală

a). Competenţa organelor de urmărire penală; supravegherea exercitată de procuror; efectuarea urmăririi penale; terminarea urmăririi penale; soluţiile dispuse de procuror;

b). Trimiterea în judecată;

c). Reluarea urmăririi penale;

d). Plângerea împotriva măsurilor şi actelor de urmărire penală;

e). Procedura plângerii prealabile.

7. Judecata

a). Dispoziţii generale;

b). Judecata în primă instanţă;

c). Căile ordinare de atac: apelul, recursul.

8. Executarea hotărârilor penale

a). Punerea în executare a hotărârilor penale;

b). Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detenţiunii pe viaţă;

c). Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detenţiunii pe viaţă.

9. Proceduri speciale

a). Urmărirea şi judecarea unor infracţiuni flagrante;

b). Procedura în cauzele cu infractori minori;

c). Procedura reabilitării judecătoreşti.

C. Modul "*Drept european*"

Modalităţile în care vor discutate temele: prezentarea unor cazuri practice, care vor dezvolta probleme ridicate de diferitele puncte din tematică. Cazurile prezentate nu pot epuiza tematica, dar vor constitui modele de rezolvare a lucrărilor profesionale de către cursanţi.
Lucrările profesionale vor fi cele care vor asigura parcurgea problemelor din tematică. În acest scop, formatorii care asigură activitatea tutorială vor indica cursanţilor temele de lucru: câte 5 lucrări profesionale din cadrul tematicii pentru fiecare disciplină. Lucrările profesionale vor urmări redactarea unor acte specifice activităţii de avocat, redactarea unor cereri specifice problemelor din tematică, opinii juridice, analizarea unor cazuri practice.

Modulul va cuprinde 30 de ore de activităţi tutoriale, pe durata a cel mult 7 zile.

Teme de pregătire:

I. Dreptul European al drepturilor Omului

1). Accesul la justiţie în procesul civil în jurisprudenţa Curţii: teoria generală şi exemple de situaţii analizate

- Teoria generală a dreptului de acces la instanţă;
- Taxele de timbru şi alte restrângeri financiare ca aspect al accesului la justiţie;
- Prescripţia ca aspect al accesului la justiţie;

- Autoritatea de lucru judecat ca aspect al accesului la justiţie;
- Calitatea procesuală şi interesul ca aspecte ale accesului la justiţie;
- Căile extraordinare de atac ca aspect al accesului la justiţie;
- Inadmisibilitatea şi lipsa deplinei competenţe a instanţei ca aspect al accesului la justiţie;
- Accesul la instanţele superioare în căi de atac ca aspect al accesului la justiţie;
- Asistenţa judiciară ca aspect al accesului la justiţie;
- Citarea şi comunicarea actelor de procedura în jurisprudenţa CEDO pe articolul 6.

2). Garanţii ale procesului civil echitabil în jurisprudenţa CEDO:

- Divergenţa de jurisprudenţă şi articolul 6 al Convenţiei: există un drept la jurisprudenţă unitară?
- Egalitatea armelor, principiu esenţial al procesului echitabil;
- Contradictorialitatea, principiu esenţial al procesului echitabil;
- Aplicarea retroactivă a unei legi noi în cursul unui proces civil deja început;
- Durata rezonabilă a procesului: calculul duratei şi exemple;
- Durata rezonabilă a procesului: factori avuţi în vedere de Curte;
- Remedii pentru durata excesivă a procesului;
- Motivarea hotărârilor judecătoreşti;
- Oralitatea şi publicitatea şedinţei de judecată şi a hotărârii în procesul civil;
- Executarea hotărârilor judecătoreşti pronunţate împotriva statului – aspect fundamental al unui proces echitabil.

3). Articolul 1 al Protocolului nr. 1: noţiunea de bun în sensul Convenţiei şi ingerinţe în dreptul la bun:

- Noţiunea de „interes patrimonial”. Exemple şi forme juridice în jurisprudenţă privind art. 1 al Protocolului nr. 1;
- Noţiunea de „bun actual”;
- Noţiunea de „speranţă legitimă”;
- Noţiunea de „ingerinţă” în cazul articolului 1 al Protocolului nr. 1 şi exemple;
- Tipurile ingerinţei în dreptul la respectarea bunurilor;
- Privarea de proprietate: definiţie, exemple şi specificitate în aprecierea proporţionalităţii;
- Reglementarea folosinţei bunurilor: definire şi exemple;
- Regula generală privind protecţia bunurilor: exemple de aplicare în jurisprudenţa Curţii;
- Situaţii în care reclamantul beneficiază de protecţia articolului 1 al Protocolului nr. 1 deşi nu are un drept subiectiv în sistemul intern al statului membru;
- Obligaţiile pozitive ale statului în baza articolului 1 al Protocolului nr. 1.

4). Articolul 1 al Protocolului nr. 1 – condiţiile ingerinţei: să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim, să fie proporţională

- Noţiunea de „lege”;
- Statutul jurisprudenţei instanţelor naţionale şi importanţa acesteia în cadrul noţiunii de „lege”;
- Calităţile legii: accesibilitate şi previzibilitate;
- Divergenţele de jurisprudenţă – articolul 1 al Protocolului nr. 1 şi articolul 6 al Convenţiei;
- Scopul legitim al ingerinţei în cazul articolului 1 al Protocolului nr. 1: definire şi exemple;

- Proporţionalitatea ingerinţei în cazul articolului 1 al Protocolului nr. 1: factori de apreciere.

5). Articolul 1 al Protocolului nr. 1: mari tipuri de cauze împotriva României

- Competenţa *ratione temporis* a Curţii în contextul caselor naţionalizate;
- Situaţii în jurisprudenţa Curţii privind casele naţionalizate împotriva României din perspectiva existenţei „bunului" în patrimoniul reclamantului;
- Dreptul la despăgubiri pentru privare de proprietate;
- Cauzele de tip *Brumărescu împotriva României*;
- Cauzele de tip *Străin/Păduraru împotriva României*;
- *Viasu împotriva României şi Maria Atanasiu c. României*: analiză şi consecinţe;
- *Faimblat împotriva României*: analiză şi consecinţe;
- Neexecutarea hotărârilor judecătoreşti în problematica Legii nr. 18/1991 în jurisprudenţa Curţii împotriva României;
- Închirierea caselor naţionalizate: cauze la Curte şi consecinţe;
- Chiriaşii în casele naţionalizate – analiză a jurisprudenţei Curţii împotriva altor state;

6). Libertatea de exprimare în jurisprudenţa CEDO

- Aprecierea proporţionalităţii ingerinţei în libertatea de exprimare;
- Limitele criticii admisibile în cazul libertăţii de exprimare;
- Titularul discursului şi limitele libertăţii de exprimare;
- Ingerinţe în libertatea de exprimare: exemple şi rezumate de cauze;
- Factori în aprecierea necesităţii unei ingerinţe în libertatea de exprimare;
- Fapte şi judecăţi de valoare în libertatea de exprimare;
- Circumstanţele cauzei, natura şi impactul discursului în aprecierea necesităţii ingerinţei în libertatea de exprimare;
- Critica oamenilor politici în lumina jurisprudenţei CEDO;
- Dreptul avocaţilor la libertatea de exprimare în faţa instanţelor;
- Presa şi libertatea de exprimare.

7). Privarea de libertate în jurisprudenţa CEDO

- Privare de libertate – definire şi exemple;
- Legalitatea privării de libertate;
- *Pantea c. României*: context, rezumat şi consecinţe;
- În ce condiţii permite articolul 5 paragraf 1 litera b), respectiv litera a), privarea de libertate a unei persoane?
- În ce condiţii permite articolul 5 litera c) privarea de libertate?
- Dreptul de a fi informat despre motivele arestării – art. 5 alin. 2;
- Dreptul de a fi adus „de îndată" în faţa unui magistrat – art. 5 alin. 3;
- Durata arestării preventive: mod de apreciere;
- Dreptul la o cale de recurs în cazul măsurilor privative de libertate – articolul 5 alin. 4; garanţiile căii de atac (acces, instanţă, garanţii de procedură);
- Dreptul la despăgubiri în cazul privării de libertate – art. 5 alin. 5;

8). Procesul penal în jurisprudenţa CEDO - garanţiile generale

- Aplicabilitatea articolului 6 pe latura penală;
- Egalitatea armelor în procesul penal;

- Contradictorialitatea în procesul penal;
- Prezenţa personală a inculpatului în instanţă în procesul penal;
- Publicitatea şedinţei de judecată în procesul penal;
- Probele în procesul penal; probe ilegale, probe ce încalcă articolul 8 din Convenţie, probe ce încalcă articolul 3 din Convenţie;
- Instanţa „instituită de lege";
- Instanţa independentă;
- Instanţa imparţială;
- Audierea inculpatului în apel şi recurs: Constantinescu şi altele.

9). Procesul penal în jurisprudenţa CEDO - garanţiile speciale

- Schimbarea încadrării juridice şi art. 6 alin. 3 lit. a) şi b);
- Prezumţia de nevinovăţie în sensul articolului 6 paragraf 2 din Convenţie;
- Dreptul de a nu te autoincrimina;
- Judecarea în lipsă în procesul penal;
- Agenţi provocatori;
- Martori anonimi;
- Dreptul la apărare în jurisprudenţa CEDO: apărarea de către un avocat;
- Dreptul la un interpret;
- Dreptul de a fi informat de „acuzaţie";
- Dreptul de a i se acorda timpul şi facilităţile necesare;
- Dreptul de a pune întrebări martorilor.

II. Dreptul Uniunii Europene.

1. Identificarea, de către avocaţi, a tratatelor şi a actelor juridice ale UE, ca izvoare ale dreptului UE:

- Tratatul privind Uniunea Europeană; Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene; Tratatul de aderare a României la UE (tratat modificator);
- Acordurile internaţionale la care Comunităţile Europene, respectiv Uniunea Europeană sunt parte;
- regulamentul; directiva; decizia; recomandarea şi avizul; regimul juridic al deciziei-cadru înainte şi după Tratatul de la Lisabona.

2. Aplicarea normelor juridice ale UE în ordinea juridică internă a statelor membre. Rolul avocatului român în aplicarea legislaţiei UE:

- identificarea actelor juridice ale UE cu aplicabilitate directă şi imediată;
- interpretarea actelor juridice ale UE cu aplicabilitate directă şi imediată;
- identificarea şi interpretarea jurisprudenţei Curţii de Justiţie a UE – izvor de drept;
- jurisprudenţă relevantă: Costa/ENEL, 6/64; San Michele, 9/65; Kreil, C-285/98; Van Gend en Loos, 26/62; Marshall, 152/84; Marleasing, C-106/89; Simmenthal, 106/77; Factortame, 213/89; Francovich şi Bonifaci, C-6 şi C-9/90; Brasserie du Pêcheur, C-46/93; Factortame III, C-48/93.

3. Cunoaşterea de către avocaţi a principiilor ordinii juridice ale UE:

- principiul atribuirii de competenţe;
- principiul subsidiarităţii;
- principiul proporţionalităţii;
- principiul cooperării cu bună credinţă;

- principiul nediscriminării sau principiul egalităţii de tratament;
- jurisprudenţă relevantă: Heylens, C-222/86; Köster, 25/70; Mulder, C-120/86.

4. **Curtea de Justiţie a Uniunii Europene:**
- delimitări conceptuale (Curtea de Justiţie; Tribunalul; Tribunalul Funcţiei Publice);
- componenţă; organizare; funcţionare; competenţă.

5. **Procedura în faţa instanţei de la Luxemburg:**
- procedura ordinară;
- excepţii de la normal desfăşurare a procedurii ordinare;
- proceduri speciale.

6. **Acţiunile introduse în faţa Curţii de Justiţie:**
- acţiunea în anulare;
- acţiunea în carenţă.
- acţiunea în interpretare;
- jurisprudenţă: Plaumann, 25/62; Codorniu, C-309/89; Extramet, C-358/89; Unión de Pequeños Agricultores, C-50/00 P; Jégo-Quéré, T-177/01 şi C-263/02; Jipa, C-33/2007 – prima cerere preliminară introdusă de o instanţă din România la CJCE (CJ, în prezent); Dorsch Consult, C-54/96 (1); Firma Foto-Frost, 314/85; CILFIT, C-283/81.

7. **Procedura pentru neîndeplinirea obligaţiilor asumate de către statele membre prin tratatele institutive şi cele modificatoare (procedura de infringement):**
- jurisprudenţă: Franţa/Marea Britanie 141/78; Comisia/Irlanda, 248/81; Comisia/Grecia, C-387/97.

8. **Implicarea avocaţilor în soluţionarea litigiilor privind libera circulaţie a mărfurilor în spaţiul UE – jurisprudenţă relevantă:**
- mărfurile care beneficiază de libera circulaţie;
- interzicerea taxelor vamale şi a taxelor cu efect echivalent taxelor vamale;
- interzicerea restricţiilor cantitative şi a măsurilor cu efect echivalent restricţiilor cantitative;
- excepţiile de la principiul liberei circulaţii a mărfurilor;
- jurisprudenţă: Cassis de Dijon, 120/78; Comisia/Danemarca, C-47/88; Fazenda Pública et Ministério Público/Américo João Nunes Tadeu, C-345/93; Comisia/Grecia, C-375/95.

9. **Implicarea avocaţilor în soluţionarea litigiilor privind libera circulaţie a persoanelor şi a serviciilor – jurisprudenţă relevantă**
- beneficiarii liberei circulaţii a persoanelor şi a serviciilor; libera circulaţie a liber-profesioniştilor;
- avocatul european:
  - calitatea serviciilor şi competenţa;
  - probleme financiare (nivelul onorariilor; asistenţa gratuită; Pactele de Quota litis – onorarii posibile şi acţiuni speculative; împărţirea onorariilor, plata altor persoane decât avocaţi şi cum se pot face plăţi pentru obţinerea de cazuri; protecţia fondurilor clienţilor);
  - relaţiile şi comunicarea dintre avocaţi.
- excepţiile de la principiul liberei circulaţii a persoanelor şi a serviciilor;
- dispoziţiile Tratatului de aderare a României la UE în materia liberei circulaţii a persoanelor şi a serviciilor;
- jurisprudenţă: Lawrie Blum, 66/85; Royer, 48/75; Rutili, 36/75.

10. Implicarea avocaţilor în soluţionarea litigiilor privind libera circulaţie a capitalurilor şi plăţilor – jurisprudenţă relevantă
- sediul materiei;

- excepţii de la principiul liberei circulaţii a capitalurilor şi plăţilor;
- dispoziţiile Tratatului de aderare a României la UE în materia liberei circulaţii a capitalurilor şi plăţilor.

11. Aspecte jurisprudenţiale specifice dreptului concurenţial al UE:

- interzicerea înţelegerilor monopoliste între întreprinderi;
- abuzul de poziţie dominantă;
- formele de control al comportamentelor întreprinderilor;
- operaţiunile de concentrare între întreprinderi.
- statutul întreprinderilor publice;
- regimul ajutoarelor acordate de statele membre;
- monopolurile de stat având caracter comercial.

12. Protecţia juridică a mărcii comunitare

14. Căi alternative de soluţionare a litigiilor în cadrul dreptului civil şi comercial

- Codul de Conduită pentru Mediatori;
- Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă şi comercială;
- Cartea verde privind căile alternative de soluţionare a litigiilor;
- Cartea verde privind căile alternative de soluţionare a litigiilor în cadrul dreptului civil şi comercial.

- BIBLIOGRAFIE -

Doctrină:

1. **Craig, Paul; de Búrca, Gráinne,** „Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudenţă şi doctrină", ediţia a IV-a, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2009;
2. **Cristian Gavalda şi Gilbert Parleani.** „Droit des affaires de l`Union Européenne", 6e édition, Litec, 2010;
3. **Ferréol, Gilles**, „Dicţionarul Uniunii Europene", Ed. Polirom, Iaşi, 2001;
4. **Fuerea, Augustin**, „Manualul Uniunii Europene", ediţia a V-a, revăzută şi adăugită după Tratatul de la Lisabona (2007/2009), Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2011;
5. **Fuerea, Augustin,** „Dreptul comunitar al afacerilor", ediţia a II-a, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2006;
6. **Jean Paul Jacqué**, „Droit institutionnel de l'Union Européenne", 4e édition, Dalloz, 2006 ;
7. **Jean-Marc Favret**, „Droit communautaire du marché intérieur", 6e édition, Gualino Éditeur, Paris, 2009;
8. **Ligneul, Nicolas**; **Tambou, Olivia**, „Droit européen du marché", Ellipses, Paris, 2006;
9. **Popescu, R.M.; Dumitraşcu, A.M.; Fuerea; A.,** „Drept comunitar european. Caiet de seminar", ediţia a IV-a, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2009;
10. **Popescu, Roxana-Mariana,** „Introducere în dreptul Uniunii Europene", Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2011;
11. **Rideau, Joël**, „Droit institutionnel de l'Union et des Communautés européennes", 5e édition, L.G.D.J. Paris, 2006.

Culegeri de jurisprudenţă:

- **Sergiu Deleanu**; **G. Fabian**; **C.F. Costaş**; **B. Ioniţă**, „Curtea de Justiţie Europeană. Hotărâri comentate", Editura Wolters Kluwer, Bucureşti, 2007.

Legislaţie:

1. Constituţia României, republicată;
2. Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană (ratificat prin Legea nr.157/2005);
3. Tratatul de la Lisabona (2007/2009);
4. Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene (versiunea consolidată, publicată în Jurnalul Oficial C 326 din 26 octombrie 2012);
5. Tratatul privind Uniunea Europeană (versiunea consolidată, publicată în Jurnalul Oficial C 326 din 26 octombrie 2012).

Site-uri:

- www.curia.europa.eu – Curtea de Justiţie a Uniunii Europene;
- http://www.cvce.eu/ – European Navigatore;
- www.ier.ro – Institutul European din România;
- http://beatrice.andresan.ro/p/ag.html

III. Dreptul european al muncii[1].

Tematica va urmări implicaţiile dreptului european în domenii precum:

1. Încheierea contractului individual de muncă
2. Conţinutul contractului individual de muncă
3. Tipuri de contracte de muncă
4. Modificarea şi suspendarea contractului individual de muncă
5. Protecţia salariaţilor la locul de muncă
6. Încetarea contractului individual de muncă
7. Răspunderea în dreptul muncii
8. Partenerii sociali şi reprezentanţii salariaţilor
9. Dialogul social
10. Negocierea şi contractul colectiv de muncă
11. Conflictele de muncă şi jurisdicţia muncii
12. Sistemul public de pensii. Specificul pensiei avocaţilor
13. Concedii şi indemnizaţii de asigurări sociale
14. Alocaţii

[1] Această disciplină poate fi substituită în cadrul centrelor teritoriale de o altă disciplină cu profil european, potrivit opţiunii conducerii centrului şi competenţelor formatorilor.

D. Modulul IV - "*Modulul recapitulativ*"

Acest modul intervine după predarea Caietelor de lucrări profesionale şi va cuprinde o ultimă întâlnire a cursanţilor cu formatorii însărcinaţi cu activitatea tutorială înainte de începerea sesiunii de examen.
Activitatea tutorială din acest modul este destinată întrebărilor pe care le au cursanţii, eventualelor noutăţi apărute în cadrul legislativ relevant pentru disciplinele din tematică etc.

Modulul IV cuprinde un număr de 28 de ore (câte 4 pentru fiecare disciplină) pe durata a cel mult 7 zile.

PRECIZĂRI:

Anul de pregătire profesională 2013 va cuprinde următoarele modificări:
- stagiarii aflaţi în anul I de stagiu vor începe modulele aferente anului I în luna mai 2013;
- Activitatea de pregătire în cadrul INPPA se desfăşoară *în aceeaşi perioadă indiferent de Centrul teritorial INPPA la care avocatul stagiar este înscris.*
- Modulul recapitulativ va preceda susţinerea Examenului de absolvire, în cadrul căruia Caietul de lucrări profesionale va fi evaluat distinct.